

SIPOS Tünde

Improvizált fantáziavilág

Kisteleki Dóra grafikái

Kisteleki Dóra grafikái érzékeny lélekrezdülések rögzítései. Kompozícióit összefonódó fantáziajelenségek alkotják, amelyek különleges vizuális univerzumot jelenítenek meg. Olyan összetett világok ezek, amelyek magával ragadják a nézőt, hogy gyönyörködtessenek, hogy megfejtsek őket, és hogy üzenjenek számukra.

Kisteleki Dóra a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola könyvműves szakán végzett 2007-ben, majd a Kaposvári Egyetem képgrafika szakán szerezte meg diplomáját 2011-ben. Azóta rendszeres kiállító és műveit igyekszik minél szélesebb érdeklődői kör felé eljuttatni. 2018 júliusában Sárospatakon, az Új Bástya kiállítóterében mutatta be látványos grafikáit.

A művész alkotásai között gyönyörű álomvilágba csöppenünk – ez az első benyomásunk. Az elbűvölő motívumok dzsungelébe könnyű belefeledkezni. Virágos, felhőtlen-felhős, képzeletbeli jelenetek között barangolhatunk. Képzeletünk könnyen elrugaszkodik a valóságtól és nem győzünk asszociálni ezekben a bámulatos, gomolygó közegekben. Legyen szó zenekari lemezborítóról, versillusztrációról, társadalmi jelenségekről vagy természetvédelmi kampányról, a művész magabiztosan vezeti vonalait minden témakörben. Képei egyfajta szépség-kódok hordozói. Egyszerre jellemző rájuk a lebilincselő látvány, amely azonnal magával ragad, mégis mindegyikben ott rejtőzik egy megfjéjtésre váró, titokzatosabb réteg is. Amit látunk rajtuk és bennük, az valóban tetszést vált ki. Jellemzően lágy vonalakkal, finom megformálással és sok kedves motívum összekapaszkodásával rajzolódnak ki képeinek egységei. A gondolati távlatokat nyitó kódok pedig történeteket mesélnek, amelyek lehetnek elképzelték, megálmodottak, de éppúgy teljesen valóságosak vagy akár hétköznapiak is. Mindemellert játékos részletek, mesészerű jelenetek és megannyi apró, kedves mozzanat ott rejlik bennük. Legtöbb alkotása mesevilágot, a valóságtól elrugaszkodott sajátos univerzumot vonultat fel, ahol nem meglepő a repülő hal figurája, hajhullámokon úszó lények társasága, virágok gondolatlambeli tánca, elszuttogott felhők motívuma, vagy egy lúd húzta karaván elvitelre összecsomagolt élet asszociációja. Ez utóbbi jelenet elevenedik meg az Élet elvitelre című alkotáson, amely Szabó Balázs Bandájának azonos elnevezésű albumához készült.

A grafikákon gyakran érzékelhetjük a repülés vagy a lebegés állapotát. A különféle szimbolikus és tartalmi jelentésrétegek szorosán kapcsolódnak össze az egyes alkotásokban. Kisteleki Dóra elképzelt és megrajzolt csodaországát különleges lények alkotják: repülő és úszó figurák, indás vonalak, szétszórt tollpíhék, felhők köré csavarodó áramvonalak, apró játékos alakok és perszonalizált állatok. Alkotás közben folyamatosan fejleszt ki újabb és újabb technikákat is. Például régi fotók részleteit rejti el egyes képeiben kollázs technikával. Vagy természeti elemek szürreális hálóját alkalmanként geometrikus, stilizáltabb felületekkel téri meg. A kompozíciók szerkesztésében több irányú összefonódás és kibontakozás figyelhető

meg. Ez a képépítési módszer a grafikus sajátos formanyelve, amely senki máséval nem téveszthető össze. A művészi alkotómunkához legszívesebben akvarellt, tust és színes tollakat használ. De gyakran alkalmaz digitális technikai eszközöket is a kompozíciók végső kialakításához. Rajzaiban hajszálvékony vonalainak hálójába szövi azokat a történeteket, amelyeket gyönyörű vizuális formában szeretne elmondani. Ezek a történetek milliméterről milliméterre bontakoznak ki a papíron, egyre teljesebb alkotásokká. A képi felépítés sokrétűségéhez hasonlóan a művek tartalma is összetett. Minél inkább sikerül elmélyedni a látottakban, annál inkább előjönnek a szimbolikus jelentésrétegek. Az aprólékos rajztechnika megragadja tekintetünket, a közvetített üzenetrendszer elindítja a képekről való gondolkodást. Ezeken az alkotásokon nem lehet csak úgy átsuhanni, nem lehet egy apró pillantás után túllenni rajtuk. Sokrétűségükben maradandó művészeti élményt hordoznak.

Kisteleki Dóra az alkalmazott grafika területén is otthonosan mozog. Szívesen tervez lemezborítókat – a már említett Szabó Balázs Bandája, illetve az Elefánt zenekar számára is – vagy például az Ördögkatlan Fesztivál kavalkádját is az ő fantázia világa idézi meg a plakátokon. Egyedi kompozícióit sokszorosító eljárással funkcionális tárgyakra is felviszi, így azok a hétköznapi pillanataiba is elkísérhetnek minket. Szépségükkel a mindennapokba csempésznek egy kis varázslatot.

Shhh

Az alkotó művei között jelentősek az irodalmi vonatkozások is, ugyanis verses kötetek illusztrálása az egyik legkedvesebb feladat számára. A könyvművesség több dimenziója is foglalkoztatja. Legjelentősebb munkái a Juhász Ferenc verseihez készített rajzok. *Az engem néző Isten* című műhöz készült képen egy, a csápjai által az erdővel eggyé váló szarvasbogarat láthatunk. Az átalakítás vagy átlényegítés módszere szintén gyakran visszatér sorozatainak darabjai között. Egy másik ilyen kompozíció szintén egy Juhász Ferenc vershez, *A szarvassá változott fiú* című költeményhez készített grafikán a szarvas szuggesztív tekintete egy emberi lény vonásaiból rajzolódik ki.

Nagy hatással vannak rá Weöres Sándor írásai is. A két költő írott képei inspirációs forrásként szolgálnak számára. Az irodalom és a képzőművészet összhangra talál a versillusztrációkban. Az irodalomban jelenlévő erős vizualitás, a költői képekben való gondolkodás épp olyan jellemző, mint ezeknek az érzékeny grafikáknak az egyik legszembetűnőbb tulajdonsága, a líraiság.

A grafikus alkotásai között olyan műveket is találhatunk, amelyeken lényeges, nagyon is velünk élő, fontos témákkal foglalkozik. Az egyik legmegkapóbb rajza a nő száját lepellel eltakaró kompozíció (*Sbbb*). Az igéző tekintet és a női lélek szövevényességét mutató nővényvilág szépségét – amely egyúttal a gondolatok burjánzását is bemutatja – megtöri a lepel, amely eltakarja a száját, a gondolatok, érzések kifejezésének egyik legfőbb eszközét. Ennek a komplex kompozíciónak a célja, hogy felhívja a figyelmet a mai napig jellemző jelenségre, a nők elhallgattatására. A szimbolikus ábrázolás rávilágít arra a tényre, hogy milyen sokan élnek elkendőzött valóságban, amely erőszakot, hazugságot és fájdalmat rejt. Ennek a műnek a tükrében jól érzékelhető, hogy a művészetnek fontos célja a figyelem felkeltése, vagy az olyan üzenetek közvetítése, amelyek megoldandó problémákról beszélnek. Ettől a küldetéstudatú attitűdtől nem lesz öncélú a mű. Lényeges ez a szerepvállalás, amely más dimenzióba emeli, jelentőssé és markánsná teszi az ilyen témájú kompozíciókat. Mivel ez a fontos tartalom lágy, finom vonalak közül bontakozik ki, ezért érzékletes a két pólusú megjelenítési mód a képi világ és a tartalom között.

Ehhez hasonló gondolatvilágú, erős szimbolikával rendelkező grafika az Önámítás fellegvára. A rajz fókuszában szintén egy igéző szépségű nő látható, aki felfelé tekint a fellegvárra – ami az athéni Parthenón felhőárban úszó, stilizált épületét jeleníti meg. A központi figura gonosz lényeket megformáló halomból emelkedik ki. Ami pedig alatta látható, az mind hamiskás. Ő választja szét a földi és az égi dimenziót. Tekintetén érzékeljük, hogy a magasztosságot megtestesítő magasságba vágyik, ám éppen csak sikerül kibukkannia a kétarcú világból. A szimbolika ebben a műben is nagyon erős. Például a mulandóságot hiányos számlapú óra idézi meg. A pénzvilág visszáságaira is egyértelmű jeleket találhatunk a pikkellyé változó érmék képeben, amelyek egyben a hazugság szinonimáivá is válnak. A kép magában foglalja az emberi élet harcait, amivel nap mint nap viaskodunk.

Tovább haladva Kisteleki Dóra grafikái között, a természetvédelem témakörével foglalkozó lenyűgözően részletező és dekoratív képeket is találunk. A WWF (World Wide Fund for Nature) környezetvédelmi szervezettel együttműködésben megvalósult képekből teljes sorozat állt össze. Ezeket a műveken szembetűnő a szlogenszerű feliratok és a vizualitás összjátéka. A különféle állatok és növények kompozícióiban ugyanis figyelemfelhívó szavakat láthatunk. Például az Egoist szó megfeleltetését az Ecoist kifejezésre, amelyben, ha egy betűt felcserélünk, más jelentést kapunk. A széria címe *Biodiversity*, elnevezése a biodiverzitás szóból ered. A kifejezés a fajok sokféleségét jelöli, amelyben a legapróbb alkotóelemnek, a legkisebb rovarnak vagy a sejtnek is ugyanolyan fontos szerepe van, mint a főemlősöknek vagy más élőlényeknek. A kulcs az organizmusok harmonikus együttélése, ahol minden összetevő

az egész hasznára van. Így egészséges és így működőképes a körforgás. Minden mű, amelynek ez a gondolkör a létrehívója, egységes vizuális világot alkot. A kompozíciókon különféle eljárásokkal készült részletek rétegződnek egymásra. Sziluettszerű akvarell foltok idéznek meg néhány jellegzetes állatalakot, vagy éppen a háttér finom részletét képezik. Köztük pedig aprólékos, rajzos elemek realista megjelenítésben hozzák közel hozzánk a valóságot. Ezek a motívumok erősítik a tudatát annak, hogy amit látunk, az nem elképzelt álomvilág, hanem a környezetünk olyan létező csodája, amelyekért az ember felelősséggel tartozik. A képrészleteket átszövő vagy azokon végigfutó szövegek pedig játékosággal és humorral közelítenek a befogadókhöz. A természetben megtalálható különféle növények ezernyi alakja és az állatvilág sokszínűsége kimeríthetetlen inspirációt és motívumkészletet biztosít Kisteleki Dóra számára.

(A lapszámunkban bemutatott grafikák a sárospataki kiállítás anyagát képezték. Kisteleki Dóra műveiről bővebb információk a következő internetes oldalakon találhatóak: <https://www.behance.net/dorikisteleki>; https://www.instagram.com/dorakisteleki_art/; <https://www.facebook.com/kistelekidori>; <https://www.etsy.com/shop/DoraKisteleki>)

BiodiverCity II.

A Pegazus istállóí
Juhász Ferenc illusztráció

Fércelt Álom

Girl with Stars

Oxygen

Citadella of
Self Deception

Use more Glass

Ecoist

Fekete Páva
Juhász Ferenc illusztráció

Engem Néző Isten
Juhász Ferenc illusztráció